

Het was de eerste avond voor mij bij de interculturele denktank. Hij had een oosterse naam en we mochten met zijn allen bij hem komen eten. Mijn getob begon al bij de voorbereiding. Wijn mee? Zou ik altijd gedaan hebben als het een kaaskop was. Maar misschien was hij islamiet en was een fles wijn gruwelijk beledigend. Maar misschien was hij ook aleviet of een andere anti-orthodox die juist de gedachte dat hij als islamiet wel niet zou drinken, grenzeloos beledigend vond.

Bloemen dan? Houden Midden-Oosterse mannen daar wel van? Ik zie de gemiddelde Midden-Oosterse man nog niet met een snoeischaar en een vaas in de weer. Ho even, wat is dat nu weer voor een vooroordeel? En misschien heeft hij een vrouw die de bos bloemen uit zijn handen trekt en er wel weg mee weet. Ho even, wat is dat nu weer voor een vooroordeel? Alsof Midden-Oosterse vrouwen de schaduw van hun man zijn!

Een boek dan? Maar daar had ik ook al een keer een majeure fout mee gemaakt. Een islamitische collega gaf mij ooit de Koran. Als blij van waardering gaf ik haar vervolgens *Griekse mythen* van Imme Dros, met die prachtige tekeningen. Ze schrok en schoof het cadeau opzij, vriendelijk mompelend dat ze zo iets helaas niet mocht lezen... vanwege het Griekse, de mythen of de afbeeldingen,

of allemaal, dat weet ik niet meer. Ik schaamde me zo dat ik niet goed geluisterd heb.

Met kaaskopvrienden en kaaskopcollega's is het nauwelijks gemakkelijker, die multiculturele samenleving. Over van alles kunnen we best ruimdenkend en genuanceerd praten, maar zo gauw het over multiculturele kwesties gaat, nemen we elkaar al snel de maat. De racismepolitie staat de hele tijd paraat. 'Marokkaanse jongens zijn meer vertegenwoordigd in criminaliteitsstatistieken.' 'Ho even, wat is dat nu weer voor racisme? Alsof dat iets met hun Marokkaan-zijn te maken heeft. Ze worden gewoon de hele tijd gediscrimineerd.' 'O, en dan zijn ze ineens wel één groep?' 'Ja, dat maken anderen van ze.' 'Natuurlijk worden ze ook gediscrimineerd. Maar ik ken een Marokkaanse opbouwwerker die zijn jongens vooral leert dat ze niet de hèle tijd gediscrimineerd worden.' 'Zeker zo'n bounty.' 'Maar als hij hen daar nu mee helpt?'

En zo prutsen we voort.

Het afgelopen decennium staat bekend als het decennium waarin eindelijk alles gezegd mocht worden. Maar ik heb er weinig van ge-

merkt. We moeten nog steeds spitsroeden lopen. Je doet het ontegenlijk snel fout. We gunnen elkaar bitter weinig ruimte überhaupt iets te zeggen. Laat staan een beetje losjes te denken.

Niet de vrouwenbeweging uit de jaren zeventig, waar de seksismepolitie ieder potentieel in-

teressant gesprek in de kiem smoorde. Strenge taal, onder strenge mensen. Afgewisseld met brave blijie taal, alsof je vanaf de wieg niets anders wenste dan die leuke kleurrijke multiculturele samenleving waarin iedereen vrolijk samen couscous eet. Meer smaken zijn er nauwelijks.

Ruimte scheppen voor een oprecht onderzoekende houding is hard nodig. Elkaar de ruimte geven onhandige dingen te zeggen en te doen. Vergevingsgezindheid ten aanzien van die fouten. Met een duidelijke mening, maar ook met oprechte interesse in dat je het ook anders kunt zien. Met zelfspot. Dat lijkt mij de opgave voor het nieuwe decennium.

Ik heb gelukkig een paar heldden. Mensen die dit doen. Het spijt me dat degenen die u ook kent, voornamelijk mannen zijn. Vrouwen doen nu eenmaal nog

steeds hun goeds vaak in stilte of op kleinere schaal. Fatouch Chanaat van vrouwenorganisatie Al Amal uit Utrecht kent u dus vast niet. Maar Job Cohen kent u, en Ahmed Marcouch, en Eberhard van der Laan. Chanaat en Marcouch verdienen een bijzondere pluim, omdat zij zo dapper zijn pijnlijke onderwerpen ter discussie te stellen, op een uitnodigende, soms confronterende, maar altijd constructieve manier.

Maar zouden ze wel blij kunnen zijn met zo'n pluim? Is het wel steunend? Maak ik ze het leven niet juist moeilijker? Het versterkt mogelijk de verdenking dat ze bounties zijn: kaaskoppen in donkere verpakking. Ben ik door dit soort complimenten niet mede schuldig aan het feit dat Marcouch niet tot stadsdeelvoorzitter herkozen is? Zelfs complimenteren kun je niet snel goed doen in de multiculturele samenleving.

De grootste uitdaging is verschil te onderzoeken, te verkennen, te willen begrijpen. Om uit te dagen, maar niet op te willen heffen. De kunst is verschil uit te houden. Tegelijkertijd bevragen en verdragen. Aldus mijn hoofdstuk over de pluriforme samenleving van het *Handvest Verantwoordelijk Burgerschap*.

Evelien Tonkens is bijzonder hoogleraar actief burgerschap.

REAGEREN? VK.NL/OPINIE